

Kopodpisani se dopisi ne tiskaju. Pripremljena se pisma tiskaju po 2 prv. svaki redak. Oglasi od 8 redaka staju 80 n.Š., za svaki redak više 5 n.Š.; ili u slučaju opstojanja sa pogodbe sa upravom. Novci se šalju poštom naputkom (sa sešnom postule) na administraciju "Naše Sloga". Ime, prustine i najbliža pošta valja točno označiti.

Komu list nedodje na vrijeme, naka to javi odpravnitvu u otvorenu pismu, za koje se ne plaća poštarno, ako se izvama napiše: "Reklamacija".

NAŠA SLOGA

Poučni, gospodarski i politički list.

"Slogom rastu male stvari, a nesloga sve pokvari". Nar. Pos.

Izlati svakog četvrtka na odelom arka.

Dopisi se novrađaju ako se i ne tiskaju.

Nobiljegovan listovi se neprimaju. Predpisa s poštarinom stoji 5 for, za seljake 2 for, na godinu. Razmjerno for. 1/2, i sa pol godine. Isvan carevine više poštarina.

Na malo jedan broj 5 novč.

Uredništvo i administracija nalaze se u Via Farneto br. 14.

Službeno priznanje.

Dne 27. aprila t. g. sjedili su pred porotom u Graou tri Talijani grada Trsta, koje je tužilo ovdashijske c. kr. državno odvjetništvo radi širenja litografskih slika zloglasnog Oberdanka, koji je svršio život na vješalim radi poznatog njegovog zločina sa bombom god. 1892.

Obtužnicu protiv rečenoj trojici sastavio je c. kr. državni odvjetnik i savjetnik prizivnog suda u Trstu g. Taddai. Uvod te obtužnice glasi:

"Od nekoliko godina izvadaju u ovom gradu demonstracije neke osobe, koje su protivne našoj vladi, i nezadovoljne sa sadašnjim političkim stanjem, teže za priključenjem ovih pokrajina k talijanskom kraljevstvu.

Stranka, kojoj pripadaju spomenute osobe, prihvata svaku zgodu, da uzamogne dati oduška svojim političkim nazorom, te prigodom patriotskih događaja u našoj ili talijanskoj državi, provadja svoja djela utičući se k činu, kojim se izvrjava pogibelji sjegurust osoba i vlastništvo mirnih građana.

Medju najobitnije demonstracije ubrojiti valja bacanje petarda i širenje buntovničkih tiskanica. Medju ove posljednje spada najpače list "L' Eco dell' Alpe Giulia", koji se tiska doduše u Milanu, ali ga smatraju kao domaće glasilo, što no ga izdaje društvo Garibaldi u Trstu (Circolo Garibaldi in Trieste).

Prigodom desetogodišnjice nasilne smrti Vilima Oberdanka godine 1892. u noći od 27. na 28. septembra bijahu od nepoznatih osoba razširene po gradu razne slike Vilima Oberdanka sa nadpisom "Vilim Ober-

dank" i podpisom "Circolo Garibaldi Trieste". Mnogo više tih slika bijaše po gradu razšireno u noći od 19. na 20. decembra iste godine.

Sada navadja obtužnica, kako su dva redara ove noći uhvatili dva mladića, koji su liepili rečene slike na glavnom pročelju velike kasarme; kako se je kod jednoga našlo 35 slika Oberdankovih, te jedan iztisk "Pjesama domovine Vilimu Oberdanku" (Canti della Patria a Guglielmo Oberdank); kako je redarstvo slijedećeg dana našlo u trgovini jednoga od uhvaćenih 380 spomenutih slika; kako bijaše uhvaćen troji sukrivac, u kojega su našli zabranjenih knjiga i spis; kako je posjedovao jedan od uhvaćenih zemljovid, na kojem su Trst, Istra i Trentin pripojeni k Italiji itd. — Obtuznica zaključuje:

"S tih uzroka moraju odgovarati dva prvo uhvaćena radi čina, koji se označuje zločinom smetanja javnoga mira, a troji kuno sukrivac toga čina, jer neima dvojbe, da je ova demonstracija izlijev stranke, koja izkazuje svakom prigodom svoje nezadovoljstvo protiv austrijskoj vladavini u ovih pokrajina, te nastoji svakim mogućim načinom potaknuti na prezir protiv postojećem političkom stanju države i protiv državnoj upravi."

Obtužnici bijahu proglašeni krivimi i odsudjeni.

Ova razprava daje nam povoda, da nadovežemo nekoje naše misli i iztaknemo jednu činjenicu, koju se je do sada tvrdokorno zabašurivalo, dapače zabašurjuje se ju i danas na štetu države i njezinih vjernih podanika u ovih naših južnih pokrajina.

Obtužnici bijahu naime predani c. kr. zemaljskom sudu u Trstu.

Za posljednjeg zasjedanja trčanske porote bijaše odlučeno dan, kad su imali obtuzenice stupiti pred porotu. Nu to se nedogodi. U zadnji hip odustalo se od toga, ter bijaše delegovana porota u Graou, da im sudi.

Odatle slijedi, da se c. kr. državno odvjetništvo nije pouzdalo u nepristranost trčanske porote, te da je htjelo, da obtuzenikom sude nepristrani sudci t. j. Niemci u Štajerskom Graou.

Mi to vrlo rado iztichemo znajući, da se u političkih prekršajih i zločinih nemože nitko pouzdati u nepristranost trčanske porote, što smo žalibože i mi sami opatovano izkusili. Upravo s tog uzroka molio je naš urednik tri puta za delegaciju druga porote, ali mu bijaše molba svaki put zabacena. On se je pozivao svaki put na zapletene političke odnošaje u Primorju, na strastvenu političku borbu između Talijana i Slavona, na nepouzdanost i nepristranost talijanske porote u Trstu, na razne slučajaje, u kojih je ovdashijske c. kr. državno odvjetništvo stavilo političke obtuzenike talijanske nagodnosti pred porote u Grad, Beč, Innsbruck itd. itd., ali sve to mu ništa nepomogne. Morao je svaki put pred trčansku porotu, gdje su mu sami Talijani sudili, a kako je naravski, i odsudili ga.

U najnovijem delegiranju grudačke porote imademo dakle novi dokaz, da niti c. kr. državno odvjetništvo ne vjeruje u nepristranost trčanske porote, a kako da vjerujemo u nju mi, ili bilo koji slavonski naš drug.

Drugo što nam je naglasiti u ovoj razpravi, jest, da se je napokon jednom službeno i javno priznalo, da postoji u ovih pokrajina stranka, koja

snuje i ruje tajno i javno protiv državi, protiv postojećem političkom stanju države i protiv samoj vladajućoj kući. Ta stranka postoji ne samo u Trstu već u čitavom Primorju t. j. u Trstu, Istri i Goričkoj. Ona daje oduška svoemu nezadovoljstvu i mržnji protiv Austriji i dinastiji svakom svečanom patriotskom zgodom, koja se slavi bilo kod nas bilo u Italiji. Stranka ta imade i svojih "mučenika", medju koje spada u prvom redu spomenuti Oberdank. Talijanska mladež naših pokrajina, podjarivana tajnim spisima, novinama a žalibože često i školom, teži za slavom svoga "mučenika". Za tom mladeži sakrivaju se zrieli muzevi, koji ne taje svojo privrženosti do susjednog kraljevstva, koji rukovode potajno mladež, koji se neće da izlože, ali koji su moralni krivci avih onih protunastrijskih demonstracijah, koje spominje navedena obtuznica.

Muzevi ti zauzimali važna mjesta u javnom i socijalnom životu Primorja; oni su na delu skupinam, zadrugam i društvom, dapače i takovim, koja preporučaju i podpiru i od vlade subvencionirani listovi.

Stranka, koja je pogibeljna ljudskom životu i vlastništvu mirnih građana i koja hoće, da milom ili silom Italiji pripoji naše južne pokrajine, ne mrzi iz sve dušo samo Austriju i našu vladajuću kuću, već smo joj isto tako mrzki i mi, koji sačinjavamo većinu stanovništva tih pokrajina, Hrvati naime i Slovenci. Mi smo njoj na putu, mi smo joj glavnom zapriekom, da nemože tako lahko izvesti svoje osnovne. Toga radi nas mrzi i proganja, bleći i talijanci, da se pak kao jaujčari bacimo u borbu za oživotvorenje njezinih težnja.

PODLISTAK.

VOLOSKOM.

Zdravo moje rodno mjesto, Pokraj mora uspavano, Krasnije te nadjoh sada Volosko mi milovano!

I sjedih se, kad me majka Vodila je kroz te pute ... Gorko, gorko uspomene ... Suzno mi se oči mutat!

A dječica poput mene Sva vesela, sitna, mala, Hrvatski su s majčicami O sitnicam čavrljela!

Danas mi se u tom krilu Tuđih govor odveć bani — Podigni se i probudi! Bočni grade uspavani!

Nema mladje rieči nema Od hrvatskog milog zbora, Krasnije ti nećeš naći Nit sred samog rajskog dvora!

Ej Volosko, alem-kame, Ti rodišto: sdravo — moje, Podigni se i probudi! Tuđje poštu, ljubi svojet!

Volosko u ožujku 1893. R. Katalinić Jiretov.

O novcu.*

Danas, gdje je kod nas zakonom određena promjena novca, mnogo se o njem govori. Da svakoga onoga, koji vam o novcu zametne govor, zapitate, što on misli da je novac, malo biste ih našli, koji bi vam pravo odgovorili. To nije ni čudo. Ne samo prosti kmeti, nego i učenj ljudi i državnici su držali, da je novac glavno, pače jedino bogatstvo. To da je najbogatiji onaj čovjek, on države, u kojih ima više novca. Kako je to krivo mnenje navelo mnogo ljudi, da spravišaju i skrivaju na dno tamne skrinije svoj novac, kako onaj čovjek sv. pisma, koj je zakopao svoj jedini talent, tako je to u neko vrijeme savalo nekoje države, da z rane izvosa novca. Pošlo se je dapače tako daleko, da se je mislilo, da vriednost novca visi o volji zakonodavca, to jest, da je u njegovoj volji udariti novcu cionu koju mu drago. Ako je najbogatija ona zemlja, gdje ima više novca i ako je novac jedino bogatstvo, reklo se je: oh, onda ćemo se lahko obogatiti! Izadimo što više novca i udarimo mu što veđu vriednost, liki asmiemo za novac najprostiju stvar, liki možemo manje čista kova u novac. Tako su doista i radile neke države u prošlim vijekovih, ali su se i gorko provarile. Ljudi nisu takov novac htjeli više primati ili se priamali sa ono, što je po sebi vriedno, tako da ono, što se prije mogao kupiti sa jednim komadom novca, morao si poslije davati dva tri ista komada.

Sada se to već ne događja; sada se zakonom određuju koliko treba, da je svaki komad novca težak, i koliko da je u njom čista kova ili sadržina. I to svo za to, što se uvidilo, da je novac samo roba. Di, novac je roba. Kada vi prodajete vino, sion, govedo ili ovcu, vi kupujete novac. Ako je u jednom mjestu više njih, koji silno trebaju novca, a malo onih, koji ga voljni dati, vi ćete dobiti sa svojom robu manje novca. Obratno će biti ondje, gdje je manje onih, koji novca trebaju, a više onih, koji bi ga htjeli izdati, da kupa vine, siona i blaga. Sa novcem se dakle događja, što i sa svakom stvari. Gdje ga više nude, tu ćeš dati manje drugih stvari, a gdje ga više pitaju, više ćeš i drugih stvari dati, da ga dobiješ.

Ipak ako i je novac roba, nije on što i druga roba. Vi kupujete platno i sukno, da ga nosite; kupite govedo, da vam u polju radi; kupite ovcu, da vam daje vune i mlieka ili hranu; kupite lica, da ga oko kuđelo ili u polju upotrobito. Kupujete dakle tu robu, da ju u orabom prije ili poslije iztrošite. A u tu svrhu vi ne kupujete novac. Njega kupujete, da pak s njim nabavite drugu robu, koja vam trebja i koju ćete pak upurabom iztrošiti kako onu, koju sam prije spomenuo. Po tom je novac roba, sa koju mi dajemo ono, što nam treba, a primamo ono, što nam treba; on je sredstvo mion, sredstvo, kojim se nepotrebna stvar za potrebnu pomanjuje.

Uporaba novca kako sredstvo miona je vrlo stara i ne može se kazati, kada je počela, niti koj ju je narod uveo. Prije

uvedonja novca izumionjivala se neposredno roba za robu. Tko je imao mnogo ovača, a trebalo mu je govedo, išao je tražiti onoga, koj je imao govedo, a trebao je ovača, to bi promienio jedno za toliko drugih. Tako je radio onaj, koj je imao žita, a trebao je lica, koj je imao mnogo siona, a nije imao blaga itd. Koliko li tu nije bilo muko i brige dok je onaj, koj je imao žita, našao onoga, koji je trebao žita, a ima lica, da samienj; ili onaj, koj ima ovača, dok je našao onoga, koj ima goveda sivišo. Zato su svi narodi i u svojem najdijeljem stajaju nastojali isabrati jednu stvar, kod njih najobitniju i najobiljnijonju, koja bi im mogla služiti, da sa nju zamieno sve stvari, da im bude ono, što je nam novac. Stari Grci su to upotrobljavali volove, stari Rimljani ovcu, Indijanci školjke, Amerikanci duhan, Rusi samurovionu, Hrvati kunovionu. U Islandiji se i danas još cion vriednost posjedja po vriednosti krava. U našoj Crnojgori se također još upotrobljuje ova kao prometno sredstvo. Uviek se je dakle uzimalo kao posredujuću stvar, kao prometno sredstvo, što se je analo, da će biti od svih rado primljeno u zamienu drugih stvari.

Kasnije tekao se je počelo uporabljati kao novac željezo, bakar, srebro i zlato, i to negdje željezo prije bakra, bakar prije srebora, a srebro prije zlata, a negdje opet zlato prije srebora. To se sve visilo o tom, kakova je više kova bilo u kojoj zemlji. Može se ipak kazati, da se je u staro doba upotrobljavalo više zlato, nego li srebro kao novac. A to s toga, što ga je bilo laglje vaditi iz zemlje i iz slatonočnih

Upraba novca kako sredstvo miona je vrlo stara i ne može se kazati, kada je počela, niti koj ju je narod uveo. Prije

Upraba novca kako sredstvo miona je vrlo stara i ne može se kazati, kada je počela, niti koj ju je narod uveo. Prije

Upraba novca kako sredstvo miona je vrlo stara i ne može se kazati, kada je počela, niti koj ju je narod uveo. Prije

Obtuzica e. kr. državnog od-
vjetništva u Trstu imala bi biti dr-
žavnoj upravi putokazom u Primorju.
Iz nje po sliedi dvojje jasno :

1. Da nepočinja u Primorju protu-
austrijske demonstracije „dje o d u-
lija“, već dobro organizirana stranka, i
2. da se mora vladu osloniti na
drugu stranku, koja štije red i zakon
i koja je odana svom dušom prajasnjoj
dinastiji Habsburga.

Tko neće priznati prvo, a učiniti
drugo, tomu je teško pomoći.

DOPISI.

Izpod Kastva na Bojovjavljeno g. 1893.

(Odgovor na dopis iz Sv. Mateja
uvršten u zadnji broj „N. S.“ od
prošle godine.) — (Konno).

Gosp. dopisnik voli, da bi se prva
i najpređija skrb imala posvetiti
tomu, da se članove upiti uz ostalo ta-
kodjer u gojenju i timarenju goveda i
ovaca, a ne tok proturati kojega bika ili
ovna među puk — pa mirna Bosna. —
Oskudica bikova bila je na Kastaršini
već tako velika, da su se osmogu krave
pred toga izjalovile. Da je oskudica bila
zbilja tolika, svjedoci i okolnost, što ja
sama obična za odloženje to nevolje
dale Zadrugi pripomoć od 200 for. slavo-
vističnu forinta.

G. dopisnik vidio je na svojoj oči od
zadruga nabavljeni plug, koji je bio
tako neprikladan, da su ga ljudi morali
napustiti, pa se latiti dosadanjega doma-
ćega pluga. Odboru nije o tomu ništa po-
znato. Kad je odbor svojedobno doznao,
da je jedan plug u Klani za onu zemlju
pumehak, on je onda navlač naručio u
travnici plug iz tvrdjeg nada.

G. dopisnik voli, da Zadruga daje
članovom kad što novajane akropilnice.
To je istina, ako se mjesto „uvaljane“
mesto „nenajbolje“.

G. dopisnik voli: „Nobi se imalo sa-
bašurivati niti imena onih dobro-
tvoraca Zadruga, koji se upišu kao utemo-
ljitelji ili inače njoj u pomoć prišlo.“

— Ja uza sve nadošaro i prem mislika, da
razumijem nekoliko hrvatski, nemogu shva-
titi, što je tu gosp. dopisnik mislio i htio
reći.

G. dopisnik prigovara galioi, da je
loša a za članarinu voli, da bi se
imala tuda negda bolje urediti. Galicu na-
bavlja odbor ravno iz jedne tvornice meta-
lurgijskih i kemičkih proizvoda, i to naj-
bolji što se je može dobiti. — Sa člani-
nom pako ima se ovako: predani od
82 člana uplatilo ju je njih 82; lani od
209 njih 205.

Gosp. dopisnik natuca nešto o po-
druznicah, kojima da bi se djelovanje
Zadruga znatno razširilo. No po njegovom
natacaju znado odbor baš koliko i prije,
na koji način da se to podružnice ustroje.

Dopisnik bi htio, da se osobita briga
posveti i priredi posebnj vrt. To je
kraana misao, s kojom sam i ja u svojoj

rieka. Zlato nam daje narav čisto i nepo-
mješano sa drugim tvarmi, al ne tako
srebro. Ovu treba uvijek razstavljati, a to
zađaje mnogo troška. K tomu zlato, jer
dragocionija, je sposobnija, da se s njim
prenesaju velike vrijednosti u maloj težini.
Zlato se dobiva na dva načina; izpi-
ranjem iz pješkica i kupanjem iz zlatnih
žila, koje se nalaze u srodini tvrda kamena,
obično bjelutka (quartz). Imade riezku, koje
su zlatonosne, koje nalaze iz utrobe zemlje
iznašaju malena zrnosa ili elamčice zlata.
Medju hrvatskimi riekami, je Drava po-
znata kao zlatonosna, pa onda Bosna,
Vrba i Lrava u Bosni. Mnogo se je zlata
našlo u Kaliforniji i u sjevernoj Americi,
u Australiji, a najviše u Ruskoj na Uralu.
Zlatnih rida ima i kod nas u Slavoniji i
u Bosni.

Borba medju srebrom i zlatom, timi
najdragocionijimi kovinami, je stara i traje
još i danas. Njihova vrijednost nije bila
uvelik jednaka. Čim je jednoga bilo više,
padala bi mu vrijednost. Kad je bilo palo
rimsko carstvo, bilo je tako malo srebro,
da je ono vrijedilo toliko, koliko i zlato.
Otkad je pa Kolumbo odkrio Ameriku, a
to se dogodilo pred 400 godina, počela su
ciona zlatu sve više i više rasti. Onda je
bilo zlato 11 puta vrijednije od jednako
količine srebra. Kasnije je bilo 12, pa 18
i 15 puta vrijednije. Pred 15 godina je
bilo skoro 18 puta vrijednije, a danas se
računa, da je 15^{1/2} puta vrijednije.
(Dalje sliedi.)

vioma kule po zraku gradio. Nu gdje su
odhuru sredstva, da takva šta poduzmo?
Kojim sredstvima da oni u tom
smjeru razširi svojo djelova-
nje? Izdašnjim sredstvima — — odgo-
vara g. dopisnik.

Konačno ističem, da g. dopisnik ne-
tužno voli, kad kaže, da je meno uvriedilo
njegov dopis; meno su uvriedilo samo
one izroke, koje sam spomenuo.

To su moje stvarne primjetbe, s ko-
jima sam oto na koncu.

I timo sam gotov. Što rekoh, morao
sam reći, da obranim čast odbora i moju
vlastitu.

Isti odbornik.

Sa otoka Lošinja koncem aprila 1893.
Ja sam često razmišljao, čemu su ona dva
talijanska listića u pokrajini bila osnovana,
te kakvu korist imade od njih talijanska
stranka? Med obilježim razmišljanju na-
biti se kadkad i takvim, prošje po koji
sat, navlastito ovdje u Lošinj, gdje noizna
toliko važnih predmeta, o kojih se baviti
nije uvijek ni prigodo. Tu ako čitate do-
pis iz Malogosa u „Babi“ ili u „Som-
mieru“, o čemu se razpravljaja onako, da
bi se malo ozbiljan dvjerk mogao zado-
voljiti? Sud ti se porugaju s jednim, sad
s drugim; danas ti hvali jednoga, koga su
ti jučer kudili, pa ti donose na svietlo
stvari i najprivatnije naravi, a k tomu svu
to tako nespretno, tolikom laži nakičeno
i takvimi predlozi popradoeno, da neza-
dovjek, bi li se namijao tim pisakarijom,
bi li našalio listiće, koji se tim pisakarijom
kita. Svakako, ma koja bila namjera tih
listića, valja da nekim služe u njakakvu
svrhu; možda da usmogne po koji pisakaričid
reći: eh, ta nisam ja ona ništa, za koju
um držu, jer sam i ja dao štogod tiskati
u „Babi“ i „Somieru“, što je najveći uti-
sak učinilo u Čunakom, na Unijah, u Ne-
rezinah, po ovom svietu, kamo se više pri-
mjeraka tih listića šalje badava. Da čoljad
otvori oči i poznađe, kako se kreće sviet.

Meni ova slava, koju si ta gospod-
stiču, ne daje mira, to hoću, da pokušam
i ja štogod kroz štampu u sviet proturati,
da se nasladim, kad vidim moje prijatelje,
gdje čitaju moj dopis u „Našoj Slogi“,
makar iz onih primjeraka, koje na moju
molbu i na moj račun hoće biti poslani
onim, koje vam budem naznačio.

Druga je moja namjera a i ta, da
mogu ovim načinom i Vama, gospodino
uredniče, izkazati uelugu, da si ne razbi-
jate glave, što čete u Vaš list uvrtiti, kad
vam ga, ne u kakvo osam dana, ali
iznemada zapliene, a nije vam odmah na
ruku člančić ili kakva viest, kojom vam
je nadopuniti nastala praznoda lista. Eno,
u tom pogledu se jako dobro i praktično
zna pomoći Vaš drug „Il Diritto Croato“.
Kad ti ga zapliene, on izdadu drugo iz-
danje, da ne prikrati svojim vjernim du-
ševnu zabavu, pa buduć da kod nas, u
Cislajtaniji, ne emlje jedna novina izadi sa
bijelima stupaima, jer da ovi govore, kako
to umuju, više i bolje nego napunjeni,
on uvrti u mjestih, gdje su etajali zapli-
njeni članci, svakojake oglesae, tako da list
izgleda kao i velike amerikanke novine,
pune reklama. Žaliti je, da se kod nas
nije jošter udomila praksa, da oglas, uv-
šten na prvaj strani, bude plaćen više od
onoga na četvrtjoj ili na zadnjih stranah
lista, jer tako za isti novao dobije jedan
veću reklamu a drugi manju, ali s vra-
monom možda, kad budemo manje govili
idvala a više pazili na praktičan život.
moći će se postići i ovaj cilj, to će se
namo baviti na to, da zapliene po koji
članak, da se tim dobije protora za oglas.
Predbrojci neče se uziti, a zapliene će
biti koristosne, jer će obratiti pažnju
na naše listove i pružiti im zgodu putem
oglasa, da donaknade štatu.

U današnjem mom raspoloženju ne
čudite se, ako vam sve moje tajne izpo-
vijdim, jer zato hoću, da vam navedem
još jedan treći razlog, zbog koga će vam
kadkad pisati. Kod budućih pokrajinskih
izbora držim za stalno, ja će biti u sa-
boru većina zastupnika naše stranke, i
za taj slučaj moramo pripraviti fakta i do-
kaza, na koje se pozvati kad budemo bio-
koju interpelaciju podniali, biva htjeli po-
tvrditi koji narod u kakvoj razpravi i tako
dalje. Ali fakta i dokazi nisu uvijek pri
roci, pa tu se treba pomoći. Nedvojbeno
jest, da još dan današnjih mnogi drže, da
je sve, što je tiskano, gola istina. Po tomu
se dade tumačiti, kako i zašto mnogi i
premnogi slipeo vjeruju, da se je štogod
znilo i dogudilo onako, kako je u kakvoj
novini patvoreno, promda su glavom bili
svjedoci i prisustvovali činjenicam i zgo-
dnam, koje su krivo opisane! Da bi samo
protosta tako mislija i po tomu se zavnao,
moglo bi se ju izpričati, ali imade ljudi,
koji su isauđeni, od kojih bi se moralo
predmievati, da znadu sami otvoriti kakat

šud, a ipak i ti sliede u tom većini i ve-
liki utisak na njih napravi sve, što čitaju
tiskano. Tu ljudski slabodu upotrebljavaju
reptiljski fondusi, da po mogućnosti tako
zvano javno mnijenje na svoju obrate; ali
ja ću da učinim korak dalje. Najnoviji
izum u tom pogledu mi se čini da jest
taj, da se novinami traži ne samo ob-
sjeniti prostotu, nego da se upotrebljavaju
novine kao dokaz za dotičnu viest, te da
ono, što je jednod štampano, imade se
smatrati kao dokazano. A da se tobože
takvo mnjenje opravda, navajda se, da
dotična viest, ma koliko nerjorajna, nije
bila opravdnuta, da se nije povelu nikakva
iztraga proti lažljivomu piscu dotičnih viesti
i tako dalje. Kad tako rado drugi, zašto
nebih i ja, a kad budu trebalo, čemo se
i mi pozvati na porzato viesti te slavo-
bitno reći: dokaz tomu jest najbolji u
tom, što je sve to bilo već štampano i čit-
talo se je po novinama.

Zlo je po nas, što ne imamo na raz-
polaganju onakovih „rugopisa“, kao
naši protivnici, gdje se mogu štampati naj-
gdje stvari, dirati u svotinju kuća, jer i
tmi može se okoristiti kadkad, navajduj-
bez navesti imo novine, da je etajalo u
u novina, pa da se mora iztraživati, da li
je ta istinitoga. Kad mi za sad ne uži-
vamo toliko slobode, da bi smjeli istim se
orudjem poslužiti kao i drugi, moramo se
podvrći ulogi podredjenoga naroda i tješiti
se tim, da nam dozvoljavaju isreći bar na
polak listinu. Evo vam, što se ovuda kaže
i opetuje o utjecaju štampa na javno
mnjenje i to bez razlike osoba, spadalo
ono nikomu ili višnomu slouju društva. Bilo
kako nu drugo, kad mi se kakvomuo upu-
nadati nije, najrada navajda, kako kazah,
biti će za me, kada vidim tiskano štogod,
što sam napisao, a za ostalo dova ta mo
briga.
(Dalje sliedi.)

Pogled po svietu.

U Trstu, dne 3. maja 1893.

Austro-Ugarska. Dne 1. t. m.
bijahu poduzete skoro u svih državah
strome mjere proti eventualnim izgre-
dom radnika, koji su toga dana blag-
danovali. Do većih nemira nije došlo
nigdje a u nekojih državah nebijaje
upravo ničim narušen mir ili red. I
u povećih gradovih Austro-Ugarske
blagdanovali je jedan dio radnika, koji
se sakupije na skupštinah, na kojih
se je razpravljalo o raznih radničkih
pitannjih, kano o skraćenju dobe za
radnju, o radnji ženah i djece, o iz-
bornom pravu radnika ili o obćem
pravu izbora itd. U čitavoj državi ne-
bijaje nigdje mir narušen.

Zemaljski sabori ove pole države
nepodaju nam ni danas osobita gra-
diva. U českom saboru odgovorio je
namjestnik dne 3. t. m. na interpel-
aciju njemačkih zastupnika radi ne-
mira u Kolinu, koje da su izazvali
antisemiti, radi jedne djevojke, koju
namjese u vodi mrtvu, da je ta dje-
vojka počnila samoubojstvo, da su
židovi kod toga posve nevini i da će
vlada u buduće strogo paziti na prste
antisemita.

U doljno-austrijskom saboru došlo
je ovih dana do burnog prizora, jer je
većina predložila i zaključila, da se
dade njemačkome školskomu društvu
„Schulverein“ 2000 for. podpore.
Proti predlogu govorili su oštro anti-
semiti navajdujću, da to društvo na-
stoji poniemčiti Slavene, da je ono
suvišno i da ne treba podpore.

U Budapeštu stigao je danas pre-
jasni naš vladar, gdje ga dočekaje
vrlo svečano. Na kolodvoru i po uli-
kah, kojimi se vozilo Nj. Veličanstvo,
bijaje veliko mnoštvo naroda, koje
poznavljaje oduševljeo o svoga kralja.
Ovo neobično veselje pripisuje se tu nu,
što se je bio pronio glas, da kralj
neće tako brzo u Budapeštu, jer da je
svagorčen na ono Madjare, koji ruju
svakom zgodom proti vojski, proti
orkvi itd.

Zagrebačko novine pišu, da će se
do maha sastati hrvatski sabor, to da
se nalazi u tu svrhu saborski pred-
sjednik u Zagrebu. U I. izbornom

otaru grada Zagreba ima se za kralj-
obavit izbor jednoga zastupnika z
domaći sabor.

Crnogora. Vlastoručno pismo
srbskoga kralja Aleksandra na kneza
Nikolu učinilo je u Crnojgori najbolji
utisak. Kralj nazivlje kneza bratom
čor izrazuje nadu, da će oba bratska
naroda u ljubavi i slogi raditi pod
čuvanjem obiju dinastija.

Srbija. Kraljica Natalija nalazi
se na putu za Biograd. Dne 1. t. m.
je stigla u glavni grad Rumunjsko —
u Bukarešt, odakle će za koji dan u
Biograd. Kralj Aleksander poslao je
suvjednim dvorovom posebne zastup-
nike, koji su okrunjenim glavam pri-
občili njegov nastup na priestolje.

Italija. Narodne svečanosti pri-
godom srebrnog pira kraljevskih su-
pruga svršile su dne 1. t. m. u ratnoj
luci Spezia, odakle odputovaše nje-
mački cesarski spruzi za Berlin.

Dne 28. pr. mj. primio je sv.
Otac u posebnu audienciju ruskoga
velikoga kneza Vladimira sa suprugom
i crnogorskoga kneževica Danila.

Različite viesti.

Zapliena. Prvo
izdanje današnjega broja
zaplieniło nam je e. kr. dr-
žavno odvjetništvo radi jed-
nog sastavka, priobćenog
pod zaglavjem: „Franina i
Jurina“.

Da odštetimo štovane
čitatelje, priredismo drugo
izdanje.

Odgovor na čestitku. Na čestitku čla-
nova kluba neodvisnih hrvatskih i sloven-
skih zastupnika na carevinskim vieću, pri-
godom imonšana velikog hrvatskog dobro-
tvornika N. P. biskupa Strosmajera, ovih
dana stiglo je sliedeće liopo vlastoručno
pismo, upravljeno na ruke zastupnika g.
J. Bančinia:

„Moja veličanjona i vole mila go-
spodo! Hvala vam iz svega srca na čes-
titki. Bog i Vas sve skupa blagoslovio i
svakim darom Svoje svete milosti vazda
obasno! Vaš rad i Vaš pravac u
velike odobravanje i blagoslivljam.
— Zdravje mi nije najbolje. Molim Vas,
molite se za me Boga, da me još koje
vrijeme, ako sam svetoj orkvi božjoj i do-
bromu našemu hrvatskomu narodu koristan,
uzadrž. Sto put Vas blagoslivljam i ostajem
vazda i vazda Vaš štovatelj i prijatelj.
Strosmajer v. r.

† Rodoslav Lopačić. Dne 25. aprila
preminuo je u Zagrebu nakon podulje bo-
lesti jedan od prvih hrvatskih povjestni-
čara, dopisujući član „Jugoslavenske aka-
demije“, predsjedjednik „Matice Hrvatske“
itd. itd. Rodoslav Lopačić.

Pokojnik se je rodio 1835. u gradu
Karlovcu, proživio je dakle sve znamenite
dogodaje hrvatskoga naroda od preporoda
do danas. Još kao mladid uznosio se sa
svim, što je hrvatsko, a osobito ma težila
na srđu hrvatske prošlost. Rindkom mar-
ljivošću dao se na sabiranje hrvatskih spom-
enika, to je u tom pogledu razvistielo i
od zaboravi spasio nedavnu prošlost hr-
vatskoga kraja od Uno do Kupe i Jadrans-
koga mora. Tako je sabrao svoje najveće
djelo: „Anta historiam Conflicti militaris
croatici illustrantia“; pak „Priloge iz etar-
jerskih arhiva za historiju hrvatsku XVI.
i XVII. vieka“, zatim „Njekoliko priloga
za povjest urota Petra Žrninskoga i Frana
Frankopana“. Sastavio je „Popis franko-
panekih listina“, a akademiji je predao
„Spomeniko s Slavoniji u tursko doba“ i
„Hrvatsku straju u Draždjanih“.

Još za rana počeo je orće iz hrvatske
prošlosti da piše sa razne hrvatske novine,
nu između ostalih njegovih radnja zlata
su vrijedna „Karlosa grad“, „Dva hrvatska
junaka“, „Blhač i blhačka kraljina“ i više
drugih.

Kako je za cijelih trideset godina svoga
rada bio maran pečlica, i timo je pravo-
rečub perom u ruci. Upravo mu se do-
štampava najnovije i prezumenito djelo
„Hrvatski orbari“.

Izvatski narod žali nad Radnim gro-

kratka z
pismo-
kneza
rjbolni
bratim
tatska
pod
nalazi
t. m.
an u
no je
stup-
pri-
njo-
sv.
roga
gom
vo
ja
dr-
bd-
og
i
ne
gru
stia-
en-
pri-
or-
nih
vno
g.
go-
de-
o i
zrda
z u
m.
oje,
do-
an,
em.
bila
oni-
ni-
ka-
ke-
du
ite
za
ala
ar-
po-
i
hr-
an-
de-
ra-
ta-
TY.
ga
na
ro-
do-
o-
ke-
na
ka
ka
že-
go-
vo-
do-
ro-

bom, što mu je kobna smrt ugrabila vrla
sina, što mu je teški udes za uvijek sa-
stvorio mnogi listak jošto neispisane hrva-
tske prošlosti. Nu kako djela ljudih ži-
više od samih ljudi, i Lopašidova će upo-
mena živjeti a hrvatskim narodom, duboko
u srca urezana. Vječni mu pokoj i slava!
Porlujeje ladju osarila i kraljica Ma-
rija Terezija obavilo se prošla subota —
kako kažu — vooma svečanim načinom.
Svečanosti prisustvovali su oba brata Nj.
Velikaostva, nadvojvoda Karl Ludvik i
Ludvik Viktor, te nadvojvodkinje Marija
Terezija i Stefanija. Novoj ladji kumovala
je nadvojvodkinja Marija Terezija. Njog.
Velikaostvo čestitalo je admiralu Stornecku
radi sretnog porinutja.

O samom činu i ob ostalih svečano-
stih nemožemo potanje izvestiti, jer nismo
ništa čuli ni vidili, pošto bijaemo kao i tri
naša slovenska druga od svih svečanosti
izključeni.

Petdesetgodinjska župnikova. Prvo-
gaja maja o. g. slavio je grobnički župnik
veličastni gosp. Jurešić petdesetgodinjsku
svoga župnikovanja i šestdesetgodinjsku
svečanost u gradu Grobniku. Svečanosti
prisustvovali su osim ostalog okolnog na-
roda i svečanovala prevaristi biskup senjke
modruške biskupije Juraj Poštilović. Živio
digni starija i vriedni naš čitatelj!

Izbori za gradsko zaustupstvo, odno-
sabor u Tratu, pošli će dne 29. t. m.,
kako to razglasuju službeni list Primorskoga
namjestništva.

Svečano otvorenje hrvatskoga kazali-
šta u Splitu. U subotu dne 6. t. m. biti
će u starodavnom Splitu svečano otvorenje
novega kazališta. Iz Zagreba dolazi
dramatičko društvo, koje će dati preko 30
predstava. Sva Dalmacija veseli se tomu
dogodjaju, te će bez dvojbe iz svih kra-
jeva Dalmacije pohrliti vriedno pučanstvo,
da prisustvuju svečanosti il da se nasladi
hrvatskom umjetnošću.

I mi pozdravljamo radoštno taj do-
godjaj koji će izpuniti krasan list hrvatske
kulturne poviesti.

Glavna skupština Slovanako čitalice
u Tratu* obdržavati će se dne 13. t. m.
u 8. sati na večer u društvenih prostorijah
za sljedećim dnevrim redom: 1. Govor
predsjednika. 2. Izvješće tajnikovo o dru-
stvenom djelovanju minule godine. 3. Iz-
vješće blagajnikovo. 4. Izvješće pregledo-
valnoga odojeka društvenih računa. 5.
Predložci i interpelacije. 6. Izbor predjed-
nika i odbora. 7. Izbor trojice pregledo-
valaca računa.

Za družbu sv. Cirila i Metoda za Istru
sabralo je for. 10.40 na Markovo među
prijatelji u Kašćerji tamoniži župnik-ro-
đub veleč. G. Josip Goltjan, te nama
dotičnu svoju pripisao. Živio i našu
mnoštvo nasljedica.

Natječaj. Na gospodarskom pokuša-
listu u Poreču podučavati će se u gospo-
darstvu učitelji iz Istre i Goričke od dne
20. maja do 6. junija t. g. Pristupiti može
k toj poduci pet pučkih učitelja iz Istre
i tako ih iz Goričke. Svaki učitelj dobiti
će iz državnog blagajne for. 30 podpore
i putne troškove. Molitelji, koji su neposob-
ljivi za pučke škole, imaju poslati svoja
molbe zemaljskomu odboru u Poreču do
12. maja t. g. U molbi valja da navedu,
da li su već polazili koji gospodarski te-
čaj, da li postoji kod dotične škole vrtili
da li se ga utraja.

Dražba. Kod o. kr. kotarskog suda u
Podgradu (Istra) predati će se razne ko-
vačke, stolarke i zidarake radnje u iznosu
od for. 590 najboljomu nudiocu. Dražba
će trajati dne 18. maja t. g. od 9 sati
u jutro do 4 sata poslije podne. Natjeostelji
imadu položiti 30 forinta uočka (vadji).
Pismeno ponude sa naslovom: „O. kr. kot.
sudu u Podgradu.“ Ponuda za popravno
radnje na c. kr. sudbenoj zgradi u Pod-
gradu* treba da budu valjano blagovane.
Tako čitamo u njemačkom jeziku u „L.
Os. Triestino“.

Požar. U Sobonjah, selu obćine Pod-
grad u Voloskom kotaru, porodio se ju-
dne 8. aprila o. g. veliki požar, koji je u
malo vrijeme tamonojmu pučanstvu uništio
6 kuća sa štalam, 6 gurni, 7 kolničih i 7
pojedinih štala. Sve štete ješte preko 16.000
forinta, od koje je jedva treći dio osigu-
ranjem pokrilit. Pučanstvo u Sobonjah, koje
ješt najsiromašniji u Voloskom kotaru, na-
lazi se uslied toga u veletužnoj biedi, te
mu je potrebna brza pomoć. Tim povodom
c. kr. Primorskoga namjestništvo naredjuje,
da se sabiru milodari za ređene pogorelo
u oielom Primorju kroz tri mjeseca. Sa-
kupljeni milodari neka se pošlju ili iz-
ravno ili putem o. kr. kotarskih poglav-
arstvih i gradskih magistrata c. kr. kotarskom
poglavarstvu u Voloskom, koje će iste
objavljivati.

Sundulicev spomenik otkrit će se dne
27. junija a srećkovina će trajati tri dana

naime 26. 27. i 28. Kako pišu dalmati-
ski listovi odbor je ustanovilo te dane, da
zadovolji vladinim krugovima, da so tim za-
priedi prisustvovanje svotičilnih djeka.

Protiv izseljivanja. Razine povine do-
nose žalostne vijesti o austrijskih izseljoni-
cih u Brazilu. Kažu, da so volik broj iz-
seljenika obratio glavnomu konzulatu u
Rio de Yaneiro noka bi posredovao kod
braziljske vlade i izposloval im kakovu
pomoć. Prijašnja braziljska vlada bila se
obvezala, da do podmagati naseljenike
do prve sjetve, ali je današnja vlada od-
ročila svaku podporu. Naše poslanici u
Rio de Yaneiro bilo se uzajelo kod bra-
ziljske vlade, ne bi li udje što izposlo-
valo a da se ublaži nevolja naših izselj-
nika, ali sve uzalud.

Glagoļajši u Kranjskoj. Više poga-
menih ostanaka (odrezaka) popisanih
glagoljicima, koje čuva zemaljski arhiv u
„R u o l f i n u m u“ u Ljubljani, te drovni
spisi saduvani u raznih župnih uređih
Kranjske, svjedoče nam, da bijaše glago-
ljica u Kranjskoj veoma razširena. To nam
pokazuju redjunge svotičilnih i njihov rad
u Kranjskoj. Dne 29. novembra g. 1800.
zaradio je biskup Hron glagoljaša A n t u
u z u p a n i š a, o kojem je zabilježio
u svoji dnovnik, da bijaše dovoljno podučeo
za svoti red j n s u i d i o m a t o g l a -
g o l i t i c o t .

Dne 23. aprila 1801. rodio je za sveč-
nika isti biskup I v a n a V i t e s i š a, gla-
goljaša krško biskupije. God. 1597. služio
je kao kapelan na Blakah kod Cirnikove
glagoljaša A n d r i j a V u l k o v i č a, koji nije
poznavao dobro nijednoga zemaljskoga je-
zika, već jedino hrvatski. „Sl. Sv.“

Sva navedena prezimena spomenutih
glagoljaša jamče nam, da su glagoljaši do-
lazili u Kranjsku iz Istre, sa kvaternjskih
otoka itd, gdje imade i danas obitajli istih
imena.

Iz Malog sela pišu nam dne 30. aprila.
Vaš ovdješnji dopisnik u broju 17. dišne
„Naše Sloge“ pogodilo je u žicu. Svaka mi
je zaista vriedna! Nego ono što je pisao
o Don Poldu moglo bi se upriličiti i na
susađkoga Don Giovannina, kojega Don
Polde hoće da brani nomaređi, da se nje-
koja izvješća ne služe sa istinom. Onaj
piše brata svećeniku, ako će dobro živjeti
u Lošinju, neka se čuva „Hrvatske Čita-
onice“, ovaj poruđuje svećeniku-podradj-
niku noka utrađa u njeko djelovo službe
božije latinski jezik mjesto vjekovitog hr-
vatskoga. Plod uzajamne obrane i podpore
ješt taj, da usački Don Giovanni dži
uredovne „Matico“ u talijanskom jeziku;
malo po malo uvadja latinsku službu u
crkvi; a vlastima dopisuje talijanski; li-
stičice vaznemoga pričešćenja ove godine
dade latinski, dočim je do lani sve to bilo
hrvatski; gdje može širi „bonašeranje“ i
tako odgovara i na hrvatski-pozdrav „do-
bar večer“ dočično „dobro jutro“ itd. itd.
ad infinitum. Dakako, da tim najviše trpi
crkva i vjera, a kažu mi, da je ove go-
dine na Sušku prekomoran broj onih, koji
nisu pristupili na svetu pričest.

I u crkvi sušakoj i prigodom jubileja
sv. oca Pape i prigodom smrti našega
diocezanškoga biskupa manje se je učinilo,
nego li bi se bilo učinilo za ikojim naj-
preostijim popom. Ali tako bi sve izbrojio?
Ostaje vremena! Hodite vi to ređi Don
Poldu kao dokann, odgovoriti će vam:
„lažeto“; ali mi je dobro, kažu mi, za-
brusio jedan sušćanin, crkveni prokurator:
„apena lažo čm, ki govori, da mi lažemo“.
Držimo, da su i drugdje poznata junadva
susađkoga Don Giovannina, pa bi želili
viditi besobairnu i nepristranu pravicu.
Videant consules!

Iz Šibenika pišu „Kat. Dalmaciji“:
Grozni slučaj naveden u „Kat. Dalm.“, što
se je dogodio u Zadru po Šibenčaninu Ja-
rasu, potrosao je ovdje dušom svakog prav-
ovog křćanina. Svak je razumio, da se
Bogom noima rugati. Na ovo puk je nado-
vezao i drugi ne manje strahin dogodjaj,
koji se u istinu ove sedr ne zbio u Šibe-
niku. Neki mladić, Ivan Surđ, probudi se
ob noć, i zapita svoje ukucane, koja li je
uro. Čuvši koji je sat, stane nemišo pro-
vatiti sve što je sveto, a između ostaloga
svojim poganim jezikom opsova i slavnu
Majku Božju od Vepolja, prama kojoj ovaj
puk ima preveliko bogoljublje. Izrekav
te provke, do onoga časa vrtio zdraz, za
uvjeko umuknu. Dovađe odmah svećenika,
ali to bilo sve uzalud, jer nakon malo sati
bje svototajstva nomlu izdahne. Pamet u
glavu Bogogrđnici!

Društvo surkača. Kod nekoga vried-
noga i odličnoga svećenika zagrebačkoga
dogovorilo se više braće, da će odošle no-
sati surke od modro čohu (tricot) s crnim
gajtanom i s ovratnikom, bud od iste travi
bud od baršene, straga gladkim krojem.
Ove će surke biti znakom pravoga hrvat-
skoga mišljenja. Surkači će se prena do-

gorovu sastati jedni u Zagrebu, drugi u
Samoboru, a treći opet u Krapini, onda u
Klužuju, Zlataru, Križovih, Koprivnici,
Karlovcu, Senju, Rieci, Vinkovih, Osijeku,
Zadru, Spljetu, Dubrovniku itd. Sarke sgo-
vat će po ugovorenom kroju vrlj zagrebački
krojev Josip Huzek, na kojega se valja
obratiti. Cijena je umjerna i treba mi
samo poslati mjeru od dužine, pa širinu u
prema i dužine rukava.

Svjetski sat. Ovih dana bijaše izložen
u Zagrebu vrlo zanimiv sat. Ovaj sat po-
kazuje sekunde, minute, četvrte, satove,
doba dana i godine, dane, tjedne, mjesecno
godine, desetgodista i stogodišta, dapače i
hiljadugodišta. Uz to pokazuju se na njemu
razne slike, koje predstavljaju život čovjeka
od djetinstva do groba. Kad udari koji
sat, pojavljuju se apostoli, koje leuše blago-
selivlje, a u 6 sati u jutro i na večer po-
kazuju se kaludjeri sa molitvi. Noćno sa-
tove najavljuje noćni stražar, a u 3 sata u
jutro i poslije podne kukuriče pjetao. Osim
svoga toga ovaj sat pokazuje u kojem se
položaju u svakom času nalazi zemlja prama
mjeseću i sunaku. Stroji sata je uravno
veoma zamršen.

Evropski velegradovi. Po najnovijih
statističkih podatkih imade danas u Evropi
122 grada s većim stanovništvom od 100
hiljada duša. London 4 mil. 415 hiljada
duša. Pariz 2 mil. 712 hil. Berlin 1 m.
783 hil. Beđ 1 m. 394 hil. Petrograd 954
hil. Crisgrad 873 hil. Moskva 708 hil.
Glasgow 772 hil. Liverpool 680 hil. Bir-
mingham 670 hil. Hamburg 569 hil. Napulj
531 hil. Manchester 505 hil. duša. Od 400
do 500 hil. duša imadu ovim redom: Bur-
dimpasta, Bruselj, Madrid, Varšava, Rim,
Lyon, Amsterdam, Milan i Marselo; od
300 do 400 hil. duša: Kodanj, Londa,
Monakov, Vrateljava, Turin, Sheffield, Prag
e predgradji (310.483) i Odesa; od 200
do 300 hil. duša: Draždjani, Köln, Burce-
lona, Palermo, Edinburg, Belfast, Bordeaux,
Stockholm, Lissabon, Dublin, Antwerpen,
Bristol, Bukurešt, Rotterdam, Bradford,
Nottingham, Genova, West-Ham, Magde-
burg, Lille i Hull, 70 gradova imade sta-
novništvo od 100 do 200 hil. duš.

Diamantsko priateljstvo ruskoga cara.
Car Aleksander pristio je prošlog mjeseca
povodom svog 48 rođendana darove svojih
podanika, sjedeći na diamantskom pri-
ateljstvu. Carevo rukno diamantsko priatelj-
stvo jedna je od najkrasnijih i najdragocij-
nijih stvari svih vremena. Grad Ispahan po-
kionio ga je god. 1680 caru Alekseju Mi-
hajloviču otu Petra Velikoga. Priatelj-
stvo ima ovaj napis: „Mogućemu i nepobje-
divomu caru Moskovita, koji sretno nad-
čielim svietom vlada. Neka bude ovo pri-
ateljstvo, koje je toli umjetno, za tebe znak
trajne sreće. A. D. 1869.“

Indijski svatenci hepom riečju po-
zdravljaju rođjenca: „Plaćud dolazi na
sviet, a oko tebe sve se smješi. Uz nastoj,
da tako živiš, da možeš jednom pomješk-
kom na vstahn umrieti, dok sve oko tebe
plade.“

Smrtni grieh. U oćima Muhamedanaca
je najveći grieh, kada tko ostavi Muha-
medovu vjeru. Taj grieh kažnjo oni smrću.
Nu njihove žene mogu kojo laglje život
izgubiti. Tako su nedavno iz španjolekoga
gradića Melilla u Maroku (Afrika) išlo dvie
Arapkije pokraj španjolekoga straža, pa su
se u vojnici rasgovarale i šalile. Arabi to
opaziše, primame žene na zamjlište, koje
no pripada španjolcem, svezu ih; odvedu
k sudu i ovaj ih odesudi na smrt. I bili bi
ih pogubili, da se nije španjolski general
zauzeo za njih, te im kod puše izahodio
pomilovanje.

Najveći drveni brod na svietu. Zovo
se „Roanoko“; dug je 100 metara, širok
15 a dubok 8. Ima četiri jarbola od kojih
je najveći visok 60 metara. Dolnji peruni
dugi su po 28 met. Otputivao je prije
nekoliko vremena iz New-Yorka put S.
Franciska teretom od 8000 tona.

Tri stotine gluhonemih sastalo se no-
davno u dvorani kavno Turquet u Parizu,
da se „dogovori“ kako bi se mogli dati
zastupati na izložbi u Chicago. „Govorilo“
su ruku i licu. Bi konačno izabrano ne-
koliko zastupnika a to sve bez „vika“
i „buke.“

Narodno gospodarstvo.
Gnojenje i umjetna ili komijska gnojiva.
Ovih dana primamo knjižicu pod naslovom
„Gnojenje i umjetna ili komijska gnojiva“
koju je napisao stručnjak Mato J. Dudan.
Ta knjižica ima veliku praktičnu vriednost
za sve gospodare, jer je jezgrovito nap-
isana, pak ju svaki može da razumi. Sna-
kuda se je na svo strane razmahala upo-
raba tog blagotvornog umjetnog gnojja, red
ga je suštini shodno uporabljati, ako čemo
povoljati napjech postići; a ta je knjižica
uprav za to i napisana, da služi kao ru-

kovodnik onim, koji rabe umjetna gnojiva.
Onim pak, koji se nisu pouzdali odmah
u tu novotariju, ova će knjižica dobro doći,
jer će iz nje nauđiti mnogo korisnata. Knji-
žica je jednom riečju dobra, i mi ju toplo
preporučujemo našim gospodarom. Cijena
joj je 24 novč. Dobiva se u Zadru kod
gosp. pisca.

Što je činiti da stablo radja? Obćo-
nito so misli, da je dosta usaditi stablo,
pa do so u obilju dubiti ploda. Ovo je ve-
lika pogreška. Stabla kao što i sve bilino
u obće zahtjevaju mnogo njego, drugđije
daju najslabiji plod. Zato je potrebno ka-
kudaka gnojiti stabla, a čušto ih valja kla-
stirati i to velikom pomnjom. Neću da se
danas bavim klastranjem, jer jo o tomu
dosta napisano, nego ću danas kazati sta-
god o gnojenju voćaka.

Ako je zemljište suho i gladno, ne-
obhodno je potrebno gnojiti voćke. Naš
tožak za nearću malo mari, da se služi
gnojivima, što su na korist voćkama, mi-
leleći, da mogu raati i naprodovati i bez
toga. Ali razumni ljudi znadu, da dobro
pognojenje, davaju najbolji i najčestiji plod.
Tekućinasti gnoj bolje prija voćki,
jer doprinosi k razvitku rastlinskomeu i
oblaćkava uzrovanje ploda. Ako je voćka
usadjena u i najbolje zemljište protprila
bi, da ne ima na svoje razplodjenje vode
u dovoljnoj količini, da razstavi i upodobi
različita hraniva počela, što se nahode u
zemlji, a to je baš uzrok radi kojega je
shodniji tekućinav gnoj. Moglo bi bitu ne-
zgodu upotrebljavanjem običnog soka, što
je drugim riečima mučakuo, pošto ovaj sok
sadrži mnogo čiparova, pa bi takvo moguo
biti mnogo jednak i škoditi voćki; zato
biti bolje služiti se gvođemom mučakuo
razredjenom, a još bolje komijskim
gnojivim na račun od 1/2 kila svake g-
nojive. Evo kako će to raditi. Izkopaj oko
stabla mali žljeb, dubok dvije, tri, četiri
centimetara, širok od 1 do 2 centimetra, po du-
žini voćke. Pazi, da žile ostanu pokrivene
zemljom kakovih 5 cent. Zatim polij od-
krievanu stranu sa 10—20 litara tekućin-
astog gnojja, koji prolje u zemlju hrani-
vima počelima, što se u njem nahode raz-
tvorenim. Ostati će trđih stvari na površini,
a u malo po malo ulij 8 ili 10 kabalja
vode, a da s njom sadju hraniva počela
do najdubljih žila.

Ovo je gnojenje neobhodno potrebno
naobito meseca aprila radi cvjetanja, a
tuzmeca septembra radi razvitka plodnih
grančica. U maju pak voćke ne smaju da
potrebnu gnojitiše ali i vlage, da umoguo
odoljeti ljetnoj žegi, tekom koje bilo bi
jih možda neoprezno zalievati; ako bi se
usa sve to pokazalo potreba, valjalo bi
pričekati, da blaga klima može ohladiti zemlju.
Što je rečeno za voćke, to služi u
obće i za ostala stabla. B. Matijaca.

Listica uredništva.
Gosp. A. D. u K. Vaša dopisnica stigla
nam prekasno, te ne mogomo više zadovoljiti
Vašoj želji.
Gosp. B. I. u V. Kodmo D. dobioje ono što
tražito. Zdravo!

Listica uprave.
Gosp. P. S. u A. Stiglo nam u retu. Ži-
vili—Gosp. B. M. u B. Istaklo for. 6. Italij.
Gosp. M. P. u B. Pristupio f. 4, to je
tim plaćeno do konca tek. god. Zdravo!
Gosp. F. R. u Z. Čudilo se, da Vas po-
svažno na predplatu i tek. god. ta valjda znate,
da se ostalim novinama mora unaprijed plaćiti, ino-
čudilo nam ni jednog broja. Zdravi bili!
Gosp. M. Z. u O. Za god. 1887 primamo
f. 5 dne 23. dec. 1887; za 1888 f. 5 dne 2. maja
1888; za 1889 f. 5 dne 6. jan. 1890; za 1890 f.
5 dne 16. jan. 1891; za 1891 for. 5 dne 21. dec.
1892; za 1892 f. 5 dne 1. maja 1893.
Gosp. M. Š. na R. Platili ste za 1887 f.
5 dne 15. dec. 1887; god. 1888 neprimamo listu;
za 1889 platili ste f. 5 dne 26. aprila 1889; za
1890 f. 5 dne 4. jan. 1890; za 1891 f. 5 dne 31.
dec. 1892 i za 1892 dne 1. maja 1893.
Gosp. B. O. u R. Liku Vam ide od po-
četka 1887; od tihna ste uplatili f. 27.50, dočim
iznaka predplata do konca tek. god. f. 35. Ako
želite potanje viešt, javite nam so; ovo godinu
primamo f. 7.50. Zdravi!
Gosp. S. E. u R. Istina je, da ste pu-
dali f. 3 god. 1892, ali to bijaše predplata za god.
1891, jer god. 1891 neuplatili ni novčeta.
Gosp. C. A. u B. Za god. 1890 postali
ste u dvaputa f. 2 isto godina; a dne 20 aprila
1893 f. 2.55; do konca tek. god. dugujete nam
dakte f. 5.46, a mi Vam 12 brojeva, koje želite
imati.

N. 345. Natječaj
U koperskom četaru imaju se stalno
ili privremeno popuniti sljedeći učiteljska
mjestata:
1. Mjesto učitelja u Gorenjoj Vasi;
2. Mjesto učitelja i podučitelja u
trorazrednoj hrvatskoj učionici u Buzetu.
Nastavni jezik je hrvatski. Pobjli
uvjeti mogu se čitati u službenom listu
„Osvetovator Triestino“.
C. kr. kotarsko želeko vieće
Kopar, 30. aprila 1893.

Javna zahvala.

Podpisani zahvaljuje se ovim srdačno rodbini i anancem, koji su dne 23. t. m. mnogobrojno doprtili do hladna groba njegovu promilu majku Mariju Medvidi, rođenu Deković.

Bog njim platio!
 Sv. Lovreč Pazonatički, dne 28/5/03.
 Razviljeni sin:
 Marko Medvidić.

Trgovci sa vinom i krēmari

koji trebaju
crnog dalmatinskog vina,
 uz cennu
od 9 fr. po hktl.
 neka se izvole obratiti ustmeno ili pismeno na 2-1

Stjepana Ivasa, Vodice kraj Šibenika,
 koji posreduje besplatno između vinogradara i trgovaca.

Fran Epron

ulica Arcata.
 Slikar znakova, svake vrsti grbova, dekoracija umjetničkih, slikanih stakala, drva, mramora i prozirnih slika. 52-47

Nič več kašlja!

Halzamski petovalski prah ozdravi svaki kašalj, plućni i bronhijalni katar a dobije se u odlikovanoj ljekarni PRAXMABER (telefon 207) „Ai dus Mori“ TRST: Piazza grande. 40-62
 Poštarsko pošiljko odprona sa odmah uz 55 nrv. ili toliko listovnih maraka. Pozor pred prevorom.

U radionici klepara GIUSTO BIASUTTI

opunomodoroga gradi telja vodovoda u željeznih cijevih Via Barriera vecchia Trst broj 10 gradi i drži na skla dišu kupelju u posudah, sa stolicom sa ili bez peći iz cinka čvrsto građena, te izradnja i drugo radnje kleparke uz najniže cione. Ilustrovani cenik dobivaje se gratis. 47-52

J. PSERHOFERJA

lekarna v Beču, Singerstrasse broj 15.
zum goldenen Reichsapfel.
Kričistilne kroglijice, nekadaš imenovane univerzalne kroglijice, znano domaćo odvajajuće sredstvo.
 Jedne škatlijca z 15 kroglijami stane 21 kr., jedan zavitek šestih škatlijjo 1 gid. 5 kr., pri defrankovanju pošiljati po povzetju 1 gid. 10 kr.
 Ako se denar naproj pošlje, ni treba plaćati porto, za slano: 1 zavitek kroglijjo 1 gid. 25 kr., 2 zavitka 2 gid. 30 kr., 3 zavitki 3 gid. 35 kr., 4 zavitki 4 gid. 40 kr., 5 zavitkov 5 gid. 20 kr., 10 zavitkov 9 gid. 20 kr. (šifra), kot jeden zavitek sa no pošilja.)
 Prošino, da se izrečno zahteva 11-12

„J. Pserhoferjeve kričistilne kroglijice“

in paziti jo, da ima pokrov vsake škatlijce lani podpis J. Pserhofer v rdečih plemonih, katterca je videti na navodilu za porabo.
Balzam za ozeblina J. Pserhoferja 1 posudca 40 kr., prosto poštnino 65 kr.
Trpotčev sok, 1 staklonica 50 kr.
Amerikansko mazilo za trganje 1 posudca 1 gid. 20 kr.
Prah proti potenzu nog, škatlijca 50 kr., poštnina prosto 75 kr.
Balzam za goltanec, 1 staklonica 40 kr., poštnina prosto 85 kr.
Zivljenska esenca stakloničica 22 kr.
Angleški balzam, staklonica 50 kr.
Fijakerski prsni prašek, 1 škatlijca 35 kr., poštnina prosto 60 kr.
Tanokininska pomada J. Pserhoferja, pospošujo rast las, škatlijca 2 gid.
Univerzalni plašter prof. Steadela, posudca 50 kr., poštnino prosto 75 kr.
Univerzalna čistilna sol A. W. Bullricha, domaćo sredstvo proti posledsam slabu prebave, 1 zavitek 1 gid.
 Razven imenovanih izdelkov dobivaje se še drugo tu- in inosmeke farmaceutične spozililite, ki se bile po valih avstrijskih časopisih omenjene; in so na zahtevanje točno in v ceno priskrbljuje tudi predmeti, kojih ni v zalogi.
 Razpošiljanje po pošti vrše se točno, a treba je denar poprej doposlati; vsja naročila tudi po poštnam povzetju.
 Pri doposiljati denarja po poštnaj nakaznicah, stano porto deset manj kakor po povzetju.
 12-12

Jedino društvo pločara

Petar Levčehnik & dr.

Osobiti izvršitelji radnja cementom postignur u tom da sada svuda najboljšo uspjeh, o čemu pojedaju mnogobrojno svjedodba za izvedeno razno sustavo shodova, kamionca sa balde itd. itd. Izvajaju cementiranje zidova, izvane te izaura jamčede za nepromolovost; nadalje bilo kakvo shoditje u cimentu Portlanda sa kamionom bilo koje boje i mramora, obavljaju laštuno shodovu te odstranjenje višage i umrada. Izvršuju svaki popravak uz jako obaljene cione. Radnje obavljaju najvećom brzinom ovdje i u pokrajinah, Dalmaaciji, Istri itd. Za neručie dostja je napisati dopislice. Svaka radnja je zajamčena.
 U nadi, da ćemo biti radnjami poštadoeni kano do sada, bilježimo se na štovanjem
 Društvo pločara
PETAR LEVIČEHNIK i dr.
 Ulica Madonaica br. 21, I. kat., 52-47 vrata 11.

Teodor Slabanja

Srebrnar u GORICI (Görz) ulica Morelli 17.
 preporuča se pred. svećenstvu za izradjenje crkvenog posudja i orudja iz čistoga srebra, alpaka, mjedi, kano: moštarnica, kalezja itd. po najnižih cijenah u najnovijih i krasnih oblicih. Stare predmete popravlja, te ih u ognju posrebrni i pozlati.
 Da si uzmognu i manje imućne crkve nabaviti raznih crkvenih predmeta, staviti se se na želju pred. gospode nabavljata vrlo povoljne platežne uvjeta.
 Ilustrirani cenik šalje franko.
 Šalje sve predmete dobro omotane sa poštarinom franko! 24-9

Drogerija

Arturo Pazzini u Trstu

Ulica Stadion 22. — Telefon 519.
 Velik izbor mineralnih voda, zamrznjenih boja na ulju najbije vrsti, srebrne, žute, zelene, višnjeve i crne po 28 nrv. kilo. Olovno bjelilo po 32 nrv. kilo; tujino bjelilo najstajno po 40 nrv. kilo. Osim toga velik izbor boja na vodu i kistova svake vrsti po cionah, s kojim nije moguće konkurirati.
 Skladnice glasovitog pokropitelja od Kwido (Kornesburger Viehhärlpulver) za životinje. Izbor mironidja, boja, lijekova — skladnice sumpora i modro galice za porabu kod trnja. Naruditeljima daje se brzplatna poraba telefona. 44-52

Krasne uzorce zasobnikom pošilja zastoj in franko.

Dogaete knjige s uzorci, kakoranih 30 ni bilo, za krajnje notrankovano. Jaz ne popuščaju za 2/4, ali 3/4, goldonovoj pri metru, ne dajem dariti krojačom, kakor to dola konkorenci na račun zadnje roka, ampak imam le trdne in čiste osce, tako da more kupiti svak zasebnik dobre in cene. Prosim toraj zahtevati le moje knjige s uzorci. Sramim tudi pred plati konkorencio, ponujajoč dvakrat toliko popustka.

SNOVU ZA OBLEKE.

Poravljen in dostign za čistito duhovščino, pred plansno enori za uniforme s. Kr. uradnikov, tudi za veterane, ogledjane, telovode, litrevo, sukna za biljard in igralne mise, preproge za vosove, loden nepromoljav sa lovske ruknje, snovij sa prati, potne ogrtače od gld. 4-14 itd. — Eder hoče kupiti vredne, pašana, trajna, čisto voleno suknezo blage, ne pa dobor kup cunje, ki so komaž toliko vredne, kolikor so plača krojaču, obrne naj se do

IVANA STIKAROFESKY v BRNU

24-28 (v tem Manchostru Avstrijo) 24-19
 Najveća zaloga fabrikega sukna, v vrednosti 1/2 milijona gld.
 Da pojedina veličost in smeknost izjavljam, da mnje roka združuje najveće izvaščanje sukna v Evropi, izdelovanje kamgarov, potrebšćin za krojače in velike knjigovodke le za lastne namone. Da se prepriča o vsem tom, prosia slavno občinstvo, da si, kadar mu prilika nanes, ogleda velikanske prostore mojih prodajalnic, kjer ima posla 180 ljudi.
 Pošilja se le po poštnam povzetju.
 Dopolnje v nemškem, madjarškem, talškem, polškem, italijanskem, francoskem in angleškem jeziku.

Odlikovana zlato medaljo: Bruxelles 1892.

Najboljše sredstvo za želodec

katero želodec in opravlja prebavnih delov života kropla in tudi odprti život pospešuje, 17-26 jo

tinktura za želodec,

katero pripravlja **Gabrijel Piccoli,** lekar „pri anđelju“ v Ljubljani na dunajski cesti. Cena 1 stekl. 15 novcev.

Izdelovatelj razpošilja to tinkturo v zabojčkah po 12 staklonio in v dvo Zabojčkah z 12 stekl. stano gid. 1.38; a 24 gid. 2.80; a 36 gid. 3.34; a 44 gid. 4.26; 55 stekl. šteta 5 kp a poštno tažo in volja gid. 5.20; 110 stekl gid. 10.00. Poštino plača vedno naročnik.
 Dobiva se v lekarnah v Trstu, na Primorskem, v Istri in Dalmaaciji.

Drogerija Augusta Rizzoli-a
 ulica Malcanton br. 13 u TRSTU
 skladišće svieća voščanih, ljekovitog ulja, mineralnih voda, raznih ornila, boja i kistova, sapuna mirisavih i za pranje. 47-52

Bogat izbor

pečata od kućuka i kovnih, jednostavnih i umjetničkih pečata za urado, razna uruzivanje, kovnih tablica za stanove, kilie, tvoriva, velikih pečata za označivanje pošiljaka, monograma, ornila ne-fabrikiraju za pečate itd. za najviše cione. — Predprodavaj i agenti dobiju dobar popust. U pokrajino idu pošiljke uz pouzoda.

G. BATTARA i dr.
 TRST 48-52
 ulica sv. Katarine dr. 3.
 Travnica pečata i silčnih predmeta.

FILIJALKA

C. kt. priv. avstr. kreditnoga zavoda
 za trgovino in obrt v Trstu.

Novci za vplaćila.
 V vredn. papirjih na 4-dnevni odkas 2 1/2% 30-dnevni odkas 2 1/2% 80- " 2 1/2% 3-mesečni " 2 1/2% 6- " 2 1/2%
 Vplaćovanja avstr. vrednostnim papirjom, kateri so nahajajo v okrogu. pripisna se nova obrestna tarifa na temelju odpovedi od 17. in 21. odnosno 12. junaja.

Okrožni oddel.

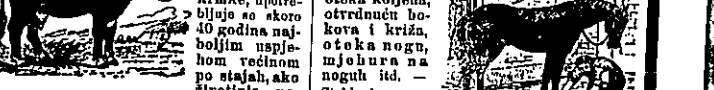
V vredn. papirjih 2%, na vsako svoto. V naposlanih brs obresti.

Nakaznice

za Dunaj, Prago, Pešto, Hro, Lvov, Tropavo, Beko kakor za Zagreb, Arad, Bilestiz, Gablons, Gradeo, Hermannstadt, Inomost, Celovec, Ljubljana, Linc, Olomouc, Reichenberg, Sas in Solnograd, — b r e x trokar.
 Kupnja in prodaja vrednostij, divit, kakor tudi vnovčenje kuponov 24 9 pri odbitku 1% se provilja.
P r e d u j m i
 Sprojemajo se vsakovrstna vplaćila pod ugodnimi pogojbi.
 Na jamčevan listine pogoji po dogovoru, Z odprtem kreditu v Londonu ali Parizu, Berlinu ali v drugih mestih — provilja po pogodbi.
 Na vratesni obresti po pogodbi.
Vložiči u pohranu.
 Sprojemajo se v pohranu vrednostni papirji, zlat ali srebrovi donar, iznosimaki bankovni itd. — po pogodbi.
 Neša blagajna izplaćujo nakaznice narodne banke italijanske v italijanskih frankih, ali pa po dnovnom noutau.
 Trst. 1. aprila 1893. 9-24

Ljekovi za životinje.

Prokušani tovljeći prah za životinju, za konje, ovce, rogatu marnu i krmke, upotrebljuje se skoro 40 godina najboljim uspjehom rećinom po stajah, ako životinja ne-može jesti, slabo prebavlja, poboljšava mlitoko te po njoj krave daju više mlitaka. — Zamot sa poučnim narodom vriodi samo 50 nrv. 5 zamot sa poučnim narodom samo 2 for.

Ljekarna Trnkoczy-jeva u Ljubljani polag vječitice
 to se danonice poštno razvilja. 8-1

KAMNIK (STEIN) u KRANJSKOJ postaja željeznice; lioćenjo pod upravom spoziljanog inženira, koji je tri godino postignuo najbolji uspjeh. lioćiliste je otvoreno od 1. maja do 15. oktobra. — lputo o zavodu i o stanovih daje ravnateljstvo lioćilista. 8-9

C. kr. izključivo povlašćena štrcaljka proti mildevu inženira Živica
 jest najbolja među svimi štrcaljkami za trto; jest jednostavna, lahka, čvrsta, trajna, prikladna, noutomrljiva, brza, štrca malo tokudino, to se lahko upotrebljuje za sv. kovrsino trto.
 Prodaje jih se također i kod nje- lioćih trgovaca u pokrajini.
 Pošilja se jih po pošti franko proti po- podpun štrcaljku za . . . 10. — ltu sa oclvi bez noutau. . . 8.50 to prospektu gratis.
 Preporuča također drugo predmeto i svoje radnje.
ŽIVIC i drug.
 u TRSTU, ulica Zonta broj 5 inženirski ured, skladišće strojeva i dotično tvarino; zastupstvo tvor- nica, mokanička radionica.